

DE VERDUURZAMINGSAGENDA TEN UITVOER

Check voor Welzijnsmonitor

Tekst: Hans Hopster

Een groep onderzoekers voert in het kader van het samenwerkingsproject Duurzame Melkgeitenhouderij het deelproject ‘Welijnsmonitor’ uit. Begin december komt de groep met een eerste voorstel om de huidige welzijnsmonitor aan te passen.

Het samenwerkingsproject Duurzame Melkgeitenhouderij kent verschillende deelprojecten, waarvan de Welzijnsmonitor er een is. Enkele onderzoekers van Wageningen Universiteit & Research werken samen met de Koninklijke Gezondheidsdienst voor Dieren en het Platform Melkgeitenhouderij aan het verbeteren van de Welzijnsmonitor. In grote lijnen werkt deze groep aan het volgende:

- 1) een wetenschappelijke evaluatie van de huidige welzijnsmonitor melkgeiten uit het Duurzame GeitenZuivel Keten (DGZK) programma (met 13 criteria);
- 2) een advies over opname van diergebonden kenmerken, gebaseerd op actuele wetenschappelijke inzichten en;
- 3) een pilot op 30 melkgeitenbedrijven waarin een welzijnsmonitor 2.0 wordt getoetst op praktische bruikbaarheid.

De evaluatie heeft onder andere al opgeleverd dat diergebonden

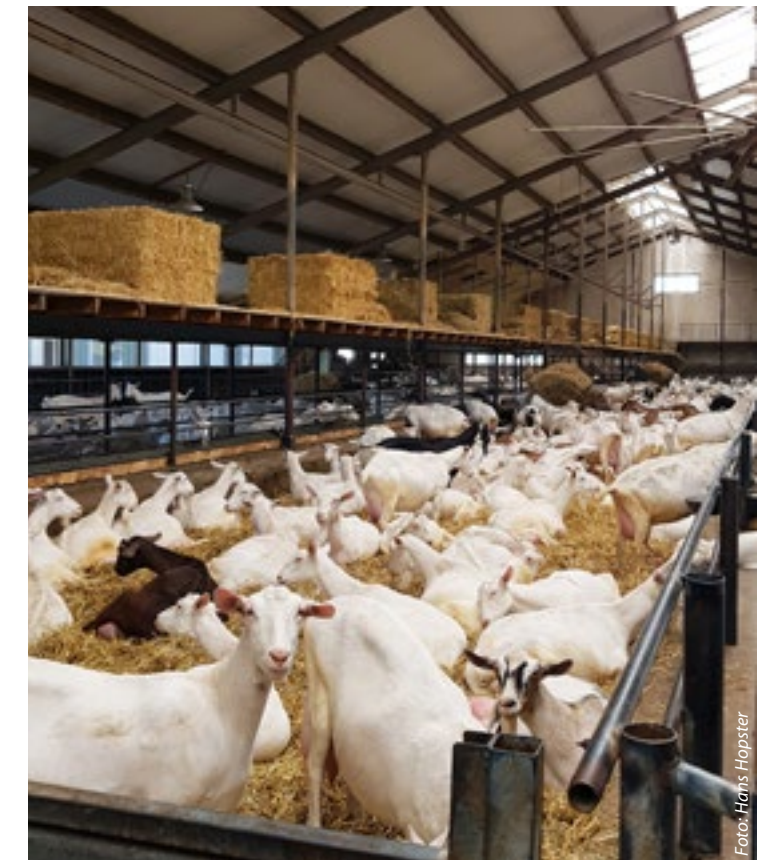

Hoeveel keuze willen we geiten bieden om een fijne ligplaats te kiezen? En weten we in voldoende mate wat zij als fijn ervaren?

parameters ontbreken. De kwaliteit van management, huisvesting en voeding is, in combinatie met de genetische kwaliteit van de dieren, uiteindelijk af te lezen aan de dieren. Diergebonden waarnemingen als huidbeschadigingen, gezwollen gewrichten, lammerensterfte en hittestress geven daarom betrouwbaarder inzicht in het welzijn van geiten. Dat is met indirecte omgevingskenmerken als stalklimaat, leefruimte per geit en aanwezigheid van strouwen minder het geval. In een praktisch instrument heb je waarschijnlijk beide nodig.

Welzijn van geiten

Iedere melkgeitenhouder is eraan gehouden om goed voor zijn/haar dieren te zorgen zodat aan de lichamelijke en gedragsbehoeftes van geiten wordt voldaan en hun welzijn zo min mogelijk schade ondervindt. Volgens recente inzichten wordt nadrukkelijk een plek

ingeruimd voor positieve ervaringen als bijvoorbeeld klim- en spelgedrag bij jonge dieren of de vrijheid om als melkgeit zelf een geschikte ligplaats te kiezen. Opname van positieve ervaringen in een welzijnsmonitor sluit beter aan bij de tijdgeest, is toekomstgericht en verdient daarom de voorkeur. De onderzoekers volgen daarbij het schema van Mellor en Beausoleil (2020) dat de volgende vijf belangrijke categorieën onderscheidt: goede voeding, goede omgeving, goede gezondheid, normaal gedrag en positieve mentale ervaringen. Tegen deze achtergrond ontwikkelt de groep werkbare criteria voor het betrouwbaar vaststellen van het welzijn van melkgeiten in de praktijk.

Waarom zouden melkgeitenhouders dit willen?

In de Nederlandse samenleving staan burgers en consumenten in hun denken over dieren vaak ver bij de sector vandaan. Onbekend

maakt niet alleen onbemind, maar ook wantrouwend en gevoelig voor manipulatie. Het juiste antwoord daarop is een eerlijk verhaal. Laten zien wat je als melkgeitenhouder doet, waar je succes hebt, maar ook waarmee je worstelt. Want niet alles gaat goed. Dit kun je zien als een maatschappelijk vizier waardoor beeldvorming over de sector plaatsvindt.

Er is een tweede reden om een welzijnsinstrument te willen gebruiken. Dat betreft feiten verzamelen, waarnemingen doen, en op basis daarvan je eigen prestaties vergelijken met die van collega's. Leren van elkaar, van de verschillen die je ziet met als doel het zelf nog beter te doen. In het ideale geval snijdt het mes aan twee kanten: de dieren en jijzelf worden er beter van en de samenleving geeft je het vertrouwen om te doen wat nodig is voor een duurzaam melkgeitenbedrijf. Het economische aspect weegt uiteraard zwaar als je er je boterham mee verdient. De indruk van de onderzoekers is dat de huidige welzijnsmonitor met name vanuit dat eerste, maatschappelijke perspectief is ontwikkeld en dat er stappen nodig zijn om ook het tweede, persoonlijke perspectief daarin mee te nemen.

Welzijnsmonitor of Geitenwijzer

Om het even welk doel je met het instrument nastreeft, essentieel is dat de vlag de lading dekt. Anders krijgen mensen argwaan en gaat het vertrouwen verloren. Daarom is het van belang hoe je het instrument noemt. De welzijnsmonitor, zoals deze nu heet, suggereert dat het welzijn van melkgeiten continu en nauwgezet in de gaten wordt gehouden. Dat is alleen niet het geval, want dat is praktisch onhaalbaar. Het is dus de vraag of je daarmee niet verkeerde verwachtingen wekt. Bovendien is het begrip 'dierenwelzijn' volledig gekaapt door de politiek, waardoor allerlei emoties worden opgeroepen, feiten verschillend worden geïnterpreteerd en melkgeitenhouders kopschuw worden om het instrument überhaupt te gebruiken. Misschien is het beter om een meer neutrale term te kiezen, bijvoorbeeld Geitenwijzer. Gelet op de tweede doelstelling – kwaliteitsverbetering via benchmarking – benadrukt dit de verbetering die wordt nagestreefd. Tenslotte moeten de geiten er wijzer van worden, evenals de melkgeitenhouders die er

hun brood mee verdienen. En dat kan op vele manieren, maar niet zonder er één of meerdere diergebonden kenmerken in op te nemen.

Beoordelingskader

Criteria en maatregelen, bedoeld om het welzijn van dieren te meten respectievelijk te verbeteren, moeten voldoen aan de belangrijkste eisen van validiteit (meet je inderdaad een aspect van dierenwelzijn, leidt de maatregel tot de beoogde verbetering), betrouwbaarheid (is de meetwaarde dan wel het beoogde effect eenduidig vast te stellen), haalbaarheid (uitvoerbaarheid) en kosten/baten. De resultaten van deze evaluatie worden op de studiedag op 10 december gepresenteerd. Daarnaast worden er criteria gepresenteerd (diergebonden en gerelateerd aan management, huisvesting en voeding) die in de literatuur zijn beschreven als valide en relevant. Ook daarover gaan de onderzoekers graag met geitenhouders in gesprek. Met als doel praktijk en wetenschap bij elkaar te brengen.

 **Diergebonden
waarnemingen
geven
betrouwbaar
inzicht in welzijn**

ONDERZOEKERSGROEP WELZIJNSMONITOR

De groep mensen die het deelproject Welzijnsmonitor uitvoeren, bestaat uit Hans Hopster, Francesca Marcato, Francesca Neijenhuis en Jan Verkaik van Wageningen Livestock Research, Karianne Peterson van de Gezondheidsdienst voor Dieren en Jamal Roskam van Wageningen Economic Research.

